

Nagehan GÜRBÜZ

Biyotıp Hukukunda İnsan Onuru

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm Genel Olarak İnsan Onuru

A. İnsan Onuru Kavramının Kökenleri ve Tarihsel Arka Planı.....	3
1. İlk ve Ortaçağda İnsan Onuru.....	3
2. Rönesans ve Aydınlanma Düşüncesinde İnsan Onuru Kavramının Temellendirilmesi.....	7
B. İnsan Onurunun Farklı İki Kullanımı	11
1. İnsan Onurunun Yetkilendirme Anlamında Kullanımı.....	11
a. Dürig ve Obje Formülü.....	13
b. İnsan Onurunu Temel Hak Olarak Kabul Eden Yaklaşım	14
c. İnsan Hakları Belgelerinde Yetkilendirme Anlamında İnsan Onuru (İnsan Haklarının Temeli Olarak İnsan Onuru)	16
d. İnsan Onurunu İnsan Hakları Belgeleri Işığında Tanımlama Denemesi	19

2. İnsan Onurunun Kısıtlama Anlamında Kullanımı (Human Dignity As Constraint)21

İkinci Bölüm

Biyotıp Hukukunda İnsan Onuru

- A. Biyotıp Hukuku Bağlamında İnsan Hakları Belgelerinde İnsan Onuru.....27
1. Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Haklarının ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi 28
 2. İnsan Genomu ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi 30
 3. Biyoetik ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisi..... 34
 4. Şimdiki Nesillerin Gelecek Nesillere Yönelik Sorumlulukları Bildirisi..... 36
- B. Biyotıp Hukukunda İnsan Onurunun Farklı Anlamları Üzerine Değerlendirme 36
- C. Biyoteknolojik Gelişmelerin İnsan Doğasını Dönüştüreceği Endişesi.....39
- D. İnsan Onuruna Biyotıp Hukuku ve Biyoetik Temelinde Yöneltilen Eleştiriler41
1. İnsan Onuruna Yönelik Türcülük Eleştirisi ve Hayvanların Ahlaki Durumu.....41
 - a. James Rachels42
 - b. Peter Singer 44
 2. İnsan Onuruna Yönelik Diğer Eleştiriler45
- E. İnsan Onuruna Yönelik Eleştirileri Bertaraf Etme Çabaları 48
1. Alan Gewirth'in İnsan Onuru Anlayışı ve Türel Tutarlık İlkesinin (Principle of Generic Consistency) İnsan Onuru Bağlamında Uygulanması 48
 2. Bireysel Özgül Değer ve İnsan Onurunun Ensembl Teorisi/ Temel Hakların Korunması Olarak İnsan Onuru53

Üçüncü Bölüm

Biyotıp Hukuku Bağlamında Uygulamalar

A. Kök Hücre Çalışmaları, Embriyonun İnsan Onuruna Sahipliği Sorunu ve Klonlama	57
1. Embriyonik Kök Hücre Çalışmaları Ve Tedavi Edici Klonlama .57	
a. Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda Embriyonun Hukuki Statüsü	57
b. Kök Hücre ve Çeşitleri	60
c. Arta Kalan Embriyoların Kök Hücre Kazanılması için Kullanılması	62
d. Kök Hücre Kazanımı için Embriyo Oluşturulması/ Tedavi Edici Klonlama.....	65
2. Üreme Amaçlı Klonlama	68
B. Yapay Döllenme	74
1. Preimplantasyon Genetik Tanı (PGT)	74
a. PGT ve Kullanım Alanları	74
b. PGT'nin İnsan Onuru Bağlamında Değerlendirilmesi.....	75
c. Kurtarıcı Kardeş	77
2. Taşıyıcı Annelik.....	79
a. Taşıyıcı Annelik ve Çeşitleri.....	79
b. Taşıyıcı Anneliğe İnsan Onuru Temelinde Yöneltilen İtirazlar.....	81
(1) Taşıyıcı Annenin Onurunun İhlal Edildiği Tezi.....	81
(2) Çocuğun Onurunun İhlal Edildiği Tezi	83
C. Organ ve Doku Nakli	85
1. Organ Vericilerinin İnsan Onuru Bağlamında Değerlendirilmesi.....	86
a. Canlı Vericiler	87
b. Ölümden Sonra İnsan Onuru Koruması	89
c. Yeni Organ Vericileri	91
(1) Anensefalik Bebeklerden Organ Nakli.....	91

(2) Xenotransplantasyon: Hayvandan İnsana Doku ve Organ Nakli	93
i. Hayvanların Onuru	95
2. Organ Satışı ve İnsan Onuru	97
D. Ötanazi/Onurlu Ölüm	100
1. Ötanazinin aleyhindeki tezler	101
2. Ötanazinin lehindeki tezler	102
3. Ötanazinin Çeşitlerine Bağlı Olarak Değerlendirme	106
a. İstemli Ötanazi, Özerklik ve İnsan Onuru	106
b. İstem-Dışı Ötanazi ve İnsan Onuruna Sahiplik Sorunu	107
SONUÇ	111
KAYNAKÇA	117